

**Problems in International Relations from the Perspective of Thai Military Leaders Who
Negotiated the Ban Romklao-Botaen Ceasefire Agreement of 1988****

Payan Eumsin*

Abstract

This article presents research findings about the perspective of Thai military leaders involved in the negotiations with senior Lao officers to read the Ban Romklao-Botaen Ceasefire Agreement of February 19, 1988.

The Thai negotiations involved military officers who were graduates of Class 7 of Chulachomklao Military Academy under the leadership of Gen. Chavalit Yongchaiyudh whose relations with Chao Supanuwong, the leader of the Lao side, were good.

The problems of international relations between Thailand and Laos surrounding the case at hand were found to have involved seven issues: (a) the international relations between Thailand and Laos and the domestic situations in both countries, (b) the border economy involving concessioned timber extraction held by Thai companies, (c) the unequal treaty that needed to be amended, (d) the situation when the Cold War was coming to an end and which presaged shifting alliances, (e) the existence of Thai military strategic villages involving former Communist Party of Thailand cadres, (f) the re-emergence in Ban Romklao of former actors of “The Tree Villages War,” and (g) differences over interpretation of the 1907 Siam-France Treaty maps regarding the border.

Keywords: *military leadership, Ban Romklao-Botaen Battlefield, Ceasefire on 19th February 1988*

*Lecturer of Faculty Humanities and Social Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Pridi Banomyong Road, Tambon Pratuchai, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya 13000.
Email: X3034ir@gmail.com

**This article is part of M.A. Thesis on “Military Leadership and the End of the Rom Klao Battlefield,” Faculty of Political Science, Chulalongkorn University and a research project that received a Chulalongkorn University 90th Anniversary scholarship.

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: มองผ่านภาวะผู้นำทหารในการยุติการสู้รบบ้านร่มเกล้า-บ่อ แต่น**

พยัญชนะ เอี่ยมศิลป์*

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ค้นคว้าเกี่ยวกับการเจรจาโดยผู้นำลาวระดับสูงกับ จปร.7 ซึ่งในกรณีนี้มี พลเอก
ชวลิต ยงใจยุทธ ทำหน้าที่ประสานความสัมพันธ์กับเจ้าสุภานุวงศ์ สู้ขัดตกลงหยุดยิง เมื่อวันที่ 19
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531

การศึกษาพบว่าปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างไทย-ลาว ในกรณีศึกษานี้มีที่มาจาก
ปัญหาดังนี้ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวและการเมืองภายในไทยและลาว 2.
เศรษฐกิจชายแดนที่มีการทำสัมปทานไม้โดยบริษัทไทย 3. สนธิสัญญาไม่เสมอภาค ซึ่งต้องร่วมกันแก้ไข 4.
สงครามเย็นเริ่มส่อเค้าว่าจะสิ้นสุด ซึ่งจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนขั้วการเมืองระหว่างประเทศตามมา 5.
ยุทธศาสตร์ทางทหารต่อ อดีต ผ.ก.ค. “หมู่บ้านจัดตั้งฯ” 6. ตัวแสดง “สงครามสามหมู่บ้าน” เข้ามามีบทบาท
ซ้ำใน “บ้านร่มเกล้า” 7. ผลการสืบสิทธิ์ ติความสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 การตีความแผนที่ตาม
สนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ที่แตกต่างกับปัจจุบัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทหาร, การสู้รบบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น, การหยุดยิง 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531

*อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถ.ปรีดีพนมยงค์ ต.ประตูชัย
อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000 อีเมล X3034ir@gmail.com

**บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาวะผู้นำทหารกับการยุติการสู้รบบ้านร่มเกล้า” คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับการสนับสนุนการวิจัยโดยทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้รับบทความ 14 มกราคม 2563; แก้ไขปรับปรุง 3 มีนาคม 2563; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 25 กรกฎาคม 2564

บทนำและความสำคัญของปัญหา

ผลพวงของสนธิสัญญาเขตแดนที่ไม่เป็นธรรมที่เจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสขีดเส้นสร้างแผนที่บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นำมาซึ่งปัญหา “ข้อพิพาทดินแดน” การมีเทคโนโลยีการสร้างแผนที่ในช่วงเวลาเจ้าอาณานิคมนั้น ไม่ได้คำนึงถึงบริบทสภาพความเป็นจริงตามภูมิประเทศที่ชาวบ้านอาศัยอยู่จริง นอกจากนั้นฝรั่งเศสไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมของรัฐที่ตนยึดครอง บังคับให้ยินยอมลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยเขตแดนรากเหง้าของทุกปัญหาล้วนมีที่มาจาก “...สัญญาที่ไม่เป็นธรรมไทย-ฝรั่งเศส...” (Suwit Thirasatwat 2009, 142) ซึ่งเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเส้นเขตแดนไทย-ลาว ดังนั้นปัญหาความขัดแย้งเขตแดนไทย-ลาว และการระแวงซึ่งกันและกันระหว่างไทยและลาว (Ukrist Pathmanand 1988, 1-6) ปราบฏาให้เห็นได้ในงานเขียนต่าง ๆ ย้อนไปได้ถึง พ.ศ. 2518 (Virat Ruampongpatana 1988, 30, 83-84, 100, 119)

ข้อพิพาทบ้านร่มเกล้าฯ ข้าราชการและสื่อมวลชนทั้งสองประเทศ ต่างโจมตีกล่าวหากัน เนื่องจากประการแรก ทั้งสองฝ่ายต่างอ้างความถูกต้องตามสนธิสัญญาและหลักฐานแผนที่ที่ฝ่ายรัฐของตนถือ เช่น ฝ่ายลาวอ้างสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี ค.ศ. 1907 (ที่ยึดแนวแม่น้ำเหืองติดกับภูสอยดาวเป็นเส้นเขตแดน แต่ฝ่ายไทยกลับอ้างตอนกลางของลำน้ำเหือง-ต้นน้ำเหืองที่เรียกว่าภูเมียงเป็นเขตแดน) ประการที่สอง ทั้งสองชาติใช้กระบวนการหรือวิถีทางการทูตด้วยวิธีแข็งกร้าว อ้างอำนาจอธิปไตยฝ่ายรัฐตนเองเหนือเส้นเขตแดนตามแผนที่พิพาทบริเวณแม่น้ำเหือง (Suwit Thirasatwat 2009, 42-43) เกิดการต่อสู้ ที่เรียกว่า “...สงครามบ้านร่มเกล้า อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพิจิตรโลก (31 พฤษภาคม พ.ศ. 2530-19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531)...” (Suwit Thirasatwat 2009, 160) จุดเริ่มปัญหามาจากความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ตัดไม้โดยบริษัททำไม้ไทยที่ได้รับการดูแลความปลอดภัยจากทหาร (Raschada Jiwalai 1994, 147)

นักวิจัยและนายทหาร พันเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช อธิบายจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์ความขัดแย้งปะทะกันที่จุดทำไม้ฯ ถือได้ว่าเป็นการยิงกันเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2530 ถึง เวลา 8.00 น. ของวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 (Chinnawat Mandech 2001, 134-144) รวมเวลาขัดแย้งทั้งสิ้น 264 วัน ความเสียหายแรก ๆ เกิดเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2530 ปราบฏากองกำลังไม่ทราบฝ่าย 30 คน ใช้อาวุธยิงเข้าไปในหมู่บ้านร่มเกล้าและเขตรวดแทรกเตอร์ของบริษัททำป่าไม้ (คนขับเสียชีวิต 1 คน ทหารพรานไทยปะทะกับกลุ่มเดิมนี่ 2 ครั้ง ฝ่ายไทยบาดเจ็บ 3 คน ชาวบ้านร่มเกล้าเสียชีวิต 1 คน บ้านเรือนทรัพย์สินราษฎรเสียหาย) มูลเหตุโครงสร้างความขัดแย้งข้างต้นเริ่มต้นมาจากการที่ นายสุนันท์ สีหลักษณ์หรือเสียชีวิตย์เจ้าของบริษัทอูตรดิตถ์มอเตอริเวิร์ดและบริษัทรุ่งตระกูลการป่าไม้เอกชนไทย ผู้ได้สัมปทานตัดไม้จากราชการไทย และใช้หมู่บ้านจัดตั้งฯ ที่ชื่อหมู่บ้านร่มเกล้า เป็นฐานให้สองบริษัทนี้ตัดไม้ในเขตสัมปทานที่ได้รับมาตั้งแต่ ค.ศ. 1985 โดยมีทหารพรานไทยคอยคุ้มกัน จากนั้นเหตุการณ์ขยายวงและโครงสร้างความขัดแย้งเริ่มมีตัวแสดงซับซ้อนมากขึ้น กลายเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศ ผลพวงจากปรากฏการณ์ในครั้งนี้ทำให้นายทหาร จปร.5 และ จปร.7 แสดงบทบาทในการเข้ามาจัดการความขัดแย้งร่วมกับข้าราชการทั้งสองประเทศ โดยมีตัวแสดงหลักที่โดดเด่น คือ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หยุดยั้งข้อพิพาทด้วยการ “หยุดยิง”

และ ใช้ความสัมพันธ์ทางการทูตโดยเดินทางไปเยือนลาว สร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำลาวสูงสุดในเวลานั้น
ดังจะปรากฏตัวแสดงหลายที่หลากหลายดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของ Actors ในประเด็นความขัดแย้งและความร่วมมือกรณีบ้านร่มเกล้า

(Payan Eumsin 2016, 12, 15-19)

Actors	ประเด็นความขัดแย้งหรือความร่วมมือ	คำอธิบาย
actors ที่ปรากฏซ้ำใน ข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า	ข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า เกิดจาก บริษัท ทำไม้ชื่อ บริษัทอุตรดิตถ์มอเตอร์เวิร์คและ บริษัททุ่งตระการทำไม้ เกิดข้อพิพาทพื้นที่ ทับซ้อนไทยลาว เกิดการปะทะกัน	สองชาติเคยมีปัญหาขัดแย้งพื้นที่ทับ ซ้อนมาก่อน กรณีลาวนำคดีสามหมู่บ้าน กลายเป็นประเด็นเรื่องใหญ่โตด้าน ความสัมพันธ์ไทย-ลาว
การมีสายสัมพันธ์ใกล้ชิด ที่ใกล้ชิดของผู้นำไทย และลาว	นายพลภูมิ หน่อสุวรรณ รัชมานตรี กลาโหม (ค.ศ. 1960) สามารถนับญาติกับ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีความใกล้ชิดกับ เชื้อพระวงศ์ลาว เช่น เจ้าสุภานุวงศ์ ประธานสมัชชาฯ ชายาของเจ้าเพชรราช หม่อมอมภินพร เป็นหม่อมอาของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (Thailand Ministry of Foreign Affairs 1984, 36) เจ้าเพชรราช มีพี่ชายคือ เจ้า สุภานุวงศ์ ฝ่ายบิดาของพลเอก ชวลิตดองกับราช สกุล ภาณุพันธุ์ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ จึงมีส่วนช่วยประสานทำการเจรจาให้ เหตุการณ์วิกฤตบ้านร่มเกล้า (บ่อแตน) คลี่คลายไปได้ด้วยดี (Oldfield 2003, 8)	ผู้ นำ ไทย หลาย ท่าน มี สาย ความสัมพันธ์สายโลหิตที่สามารถอ้างไป ถึงผู้นำระดับสูงของประเทศเพื่อนบ้าน การเจรจาจำเป็นต้องอาศัยการอ้างอิงว่า ฝ่ายไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้นำ ระดับสูงของทั้งไทยและลาว ส่งผลดีต่อ ปฏิสัมพันธ์ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการที่ ได้รับสัตยาบันบวกเพื่อเริ่มต้นทำการ เจรจาหยุดยิงเพื่อสร้างสันติภาพต่อไป ผู้นำไทยและประชาชนควรถอด บทเรียนการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การอ้างความเป็นพี่น้องใกล้ชิดกัน ใช้เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหา ความขัดแย้งทั้งด้านความมั่นคงและการ แข่งขันทางการค้า
การตัดสินใจของผู้นำ รัฐบาลไทยและการ ปรากฏภาวะผู้นำของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้รับสมยา นามเป็น “ทส.” และ “ขุนพลคู่ใจ” ผู้นำไทย ทำงานต่อต้านคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ภาคใต้ อย่างได้ผล	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ วางใจว่า พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ในฐานะ นายทหารฝีมือดี เป็นนักเจรจาชั้นเยี่ยม และมีคุณสมบัติโดดเด่นที่จะประสาน การเจรจานี้ เพราะวัยเด็กเคยได้รับการ

Actors	ประเด็นความขัดแย้งหรือความร่วมมือ	คำอธิบาย
		เลี้ยงดูในวังบูรพาฯ และในวังเจ้าเพชรราช ที่เมืองหลวงพระบาง มีพระญาติสายโลหิตใกล้ชิดกับผู้นำลาวและนับญาติกับสายวังบูรพาภิรมย์
ความใกล้ชิดระหว่างผู้นำทางทหารไทยและหม่อมอมรภิณฑลรัตนวงศา-ยงใจยุทธ	วางกลยุทธ์และเรียนรู้งานด้านการทูต การเจรจาโดยให้ทหารชั้นสูง ๆ ปู่ทางหรือ สอนงาน ขั้นตอนกระบวนการเจรจาข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า โดยการฝึกให้/เตรียมการให้พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีประสบการณ์ การเจรจาทางการทูตนอกประเทศทั้งที่ไซเวียตและจีน	ในพิธีงานศพคุณอา “หม่อมอมรภิณฑลรัตนวงศา-ยงใจยุทธ” ที่กรุงเทพฯ มีความพยายามพูดคุยผ่านการมาร่วมเคารพศพ เตรียมพร้อมหาผู้แทนหลักเพื่อเดินทางไปลาว หาทางอ้างอิงความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นใกล้ชิดกันให้มากขึ้น ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ปู่ทางและส่งผลดีต่อการเจรจาในเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531
ความสัมพันธ์และความไว้วางใจในผลงานของผู้นำไทยที่มีต่อพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	ผลงานของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ในเวลาต่อมาคือเปิดเจรจากับ จีน เบ็ง หรือ เฉิน ผิง (Theemngan Karmmueang 1996, 90) หัวหน้า จมค. ที่ภูเก็ตในปี พ.ศ. 2532 และโดดเด่นในการนำทีมเจรจากับ เจ้าสุภานุวงศ์ในปี พ.ศ. 2531 อีกทั้งสนิทสนมเป็นมิตรกับผู้นำเอเชีย เช่น ฯพณฯ โงวัน เกียบ ฯพณฯ เหงียนโคทัก พลเอก ด้านเค้ รวมถึงพลเอก อีวาน นีออฟสกี ผู้บัญชาการกองทัพอากาศพื้นดิน พลเอก ดมิตรี ยัวซ็อฟ รัฐมนตรีกลาโหมสหภาพโซเวียต	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีความก้าวหน้าในอาชีพนายทหารสายเสนาธิการ-ผู้บัญชาการทหารบกและรักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด นายทหารคนสนิทของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีความสามารถเชิงการทูตและนักเจรจา ความจงรักภักดี เป็นต้น
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางทหารไทย และผู้นำทางทหารลาว	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ประสานงานร่วมกับ พลอากาศเอก พะเนียง กานตรัตน์ และคณะทีมเจรจาทั้งที่ลาว และที่สนามบินดอนเมือง การดำเนินงานการทูตนี้ ไม่ได้ทำโดยกระทรวงการต่างประเทศ แต่ทำโดยคณะ	ปู่ทางการเจรจา ตั้งแต่คณะทำงานย่อย ถอยร่น 3 กิโลเมตรจากจุดปะทะหรือตั้งคณะทำงานฝ่ายไทย เพราะอยากได้การถอยจากแนวรบ 5 กิโลเมตร แต่ลาวเสนอที่ 3 กิโลเมตร

Actors	ประเด็นความขัดแย้งหรือความร่วมมือ	คำอธิบาย
	นายทหารที่มีพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญและโดดเด่น	การพบปะสนทนาบนโต๊ะอาหารนำไปสู่คำเรียก “การทูตแกงเขียวหวาน”

ในที่นี้ผู้เขียนบทความเน้นเฉพาะประเด็นความเป็นตัวแทนทางการทูตของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นับเป็นปัจจัยต้นที่ทำให้ไทย-ลาว เลือกลงมือออกของการแก้ปัญหาข้อพิพาทผ่านการเจรจา เพื่อลดแรงปะทะของโครงสร้างความขัดแย้ง จากนั้นพัฒนากระบวนการทำงานของ actors หรือฝ่ายรัฐของทั้งสองชาติด้วยการเลือกวิธีการเจรจาต่อรอง นับได้ว่าทีมคณะนายทหารและภาวะผู้นำของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (military leadership) เป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การหยุดยิงในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531

คำถามการวิจัย

คำถามการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตลอดถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตการวิจัย วิธีการวิจัย และกรอบแนวคิด ในการศึกษา นำมาจากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนบทความเรื่องภาวะผู้นำทหารกับการยุติการสู้รบบ้านร่มเกล้า (Payan Eumsin 2016, 15-19) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีความสามารถในการเจรจาต่อรองซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล ลักษณะภาวะผู้นำนี้สามารถจูงใจและเข้าถึงความสัมพันธ์ผู้ปกครองประเทศลาวได้ นำไปสู่การหยุดยิงและเกิดสันติภาพในเวลาต่อมา ดังนั้น actors สามารถแสดงออกผ่านวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

“เพื่อศึกษา ‘การหยุดยิง’ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเจรจาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 เกิดขึ้นได้อย่างไร ตลอดถึงบทบาทด้านภาวะผู้นำซึ่งเป็นลักษณะเด่นของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ที่นำไปสู่การยอมรับความเป็นตัวแทนการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศในการยุติข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า พ.ศ. 2503-2531 ส่งผลเชิงบวกต่อ ‘การเลือกวิธีการเจรจาเป็นทางเลือก’ อย่างไร และปัจจัยใดที่ส่งผลให้พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ จึงเป็นตัวแทนที่เหมาะสมท่ามกลางบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในช่วงรัฐบาลครึ่งใบสมัย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (จปร.7) ช่วงเกิดปรากฏการณ์ข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า”

จากเหตุอ้างดังกล่าวข้างต้น การพรรณนาบริบทของประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นเป็นการแสวงหาคำตอบผ่าน “ตัวแสดงระหว่างประเทศต่าง ๆ (actors)” โดยในการวิจัยนี้ ผู้เขียนบทความต้องการคำตอบดังต่อไปนี้

1. ลักษณะภาวะผู้นำ (leadership) ของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (ทั้งในฐานะอดีต ทส. สายเสนาศิการที่เจริญก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบกับคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านชาติกำเนิด มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองประเทศลาว) ส่งผลลัพธ์ที่ดีในการเจรจาหยุดยิง ถอยร่นจากแนวปะทะ ฝ่ายละ 3 กิโลเมตร นำไปสู่การยุติการสู้รบข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า

2. การยอมรับความเป็น “ตัวแทน” ในการเจรจาส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มาจากคุณสมบัติด้านความเจริญเติบโตในการเป็นทหารมืออาชีพและลักษณะเฉพาะตัวของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีประโยชน์ต่อการเจรจาต่อรอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบรายละเอียดพัฒนาการสถานการณ์การเจรจาโดยอาศัยคุณลักษณะเฉพาะด้านภาวะผู้นำ (leadership) ของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ช่วงเกิดกระบวนการเจรจาข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า โดยเฉพาะข้อมูลการเจรจาในช่วงวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อสันติภาพสมรภูมิบ้านร่มเกล้าโดยปรากฏชัดจาก “ปรากฏการณ์การหยุดยิงตั้งแต่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531”
2. ทำให้ทราบเงื่อนไขโครงสร้างความขัดแย้งและปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายสงครามบ้านร่มเกล้า

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการยุติการสู้รบบ้านร่มเกล้าฯ ระหว่าง พ.ศ. 2530-2531 มีระดับในการวิเคราะห์ (level of analysis) ในระดับตัวบุคคลที่นำไปสู่การเจรจาระดับรัฐ กล่าวคือมุ่งศึกษา “ภาวะผู้นำทางทหาร” ซึ่งมาจากองค์ประกอบ ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้นำทหาร ความเจริญเติบโตในอาชีพการงาน ส่งผลให้ผู้นำไทยสนับสนุนและเลือก พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ อดีตนายทหารคนสนิทผู้ทำงานใกล้ชิด พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้แทนไทยและเป็นที่ยอมรับจากฝ่ายราชการของลาวด้วย 2. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ใกล้ชิดของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ กับ ผู้นำสูงสุดของลาว ส่งผลให้เกิดปัจจัยประกอบร่วมส่งเสริมสถานะตัวแทนในการเจรจายุติการหยุดยิงในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 และ 3. ปัจจัยด้านบุคลิกและการแสดงลักษณะเฉพาะตนที่โดดเด่นของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างไทย-ลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์เอกสารด้านการทหาร ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ร่วมกับวิธีการศึกษาแบบ historical research เพื่อหาข้อมูลรายละเอียดเหตุการณ์ทางการทูตกรณีข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า-ป้อแตง ตลอดจนศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหาการปะทะของกระบวนการระบอบราชการไทยในพื้นที่เกิดเหตุซึ่งเป็นการเปลี่ยนบทบาทหลัก กระทรวงการต่างประเทศควรเป็นผู้มีหน้าที่หลักด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่กลับเป็น พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นผู้ทำหน้าที่หลักแทนองค์การราชารดังกล่าว รวมถึงในฐานะเป็นนายทหารระดับบริหารที่ทางการลาวยอมรับให้มีบทบาทความเป็นตัวแทนการเจรจา ในช่วงเวลาดังกล่าวมาประกอบการเขียนอธิบายเชิงพรรณนาและสรุปเพื่อมโยงภาวะผู้นำ (leadership) ของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ในช่วงรัฐบาลประชาธิปไตยครั้งโบสมัย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำ (leadership) ที่มีแนวคิดการเจรจาต่อรองเพื่อสันติภาพ และทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ (decision making policy) ซึ่งมีผลต่อ “นโยบายต่างประเทศ” และความมั่นคงแห่งชาติของไทย/ความมั่นคงชาติไทย (Thai national security) ประกอบด้วย “...การรักษาอิสรภาพของชาติ อำนาจอธิปไตย และอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน การรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การรักษาไว้ซึ่งศาสนาต่าง ๆ และวัฒนธรรมไทย การส่งเสริมสวัสดิภาพและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน และการพัฒนาพลังของชาติเพื่อความมั่นคงและความก้าวหน้าของชาติ...” (“...maintaining the nation's independence, sovereignty, and territorial integrity; maintaining the democratic system of government with the King as the head of states; maintain religions and the Thai culture; promoting the people's welfare and happiness; developing national power for the security and progress of the nation...”) (Suchit Bunbongkarn 1988, 136) ผู้เขียนบทความอธิบายผ่านกรอบการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ โดยนักวิชาการ FPA ชื่อ Valerie M. Hudson ผู้พัฒนาแนวคิดที่มาจากนักวิชาการ 3 คน (นักวิชาการสหรัฐอเมริกา 3 กลุ่ม ได้แก่ Richard Snyder, James Rosenau, Harold and Margaret Sprout) (Hudson 2008, 14) จากผลงานวิชาการชิ้นนี้สามารถนำมาเชื่อมโยงเพื่ออธิบายการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม elite ของรัฐบาลไทยในเวลานั้น โดยเน้นอธิบายภาวะผู้นำผ่านแนวคิด “ประเด็นความรู้สึกนึกคิดของผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศ (the mind of the foreign policy decision-maker) (ข้อ 4)” ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการยุติสงคราม (war end) ดังนั้นคุณลักษณะที่โดดเด่นของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (personal characteristics) ในฐานะผู้เจรจาหลักนั้นสามารถอธิบายผ่านกรอบ “classical foreign policy analysis” (Hudson 2008, 16) หมายถึง “การตัดสินใจวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของ leader ผ่านการวิเคราะห์ห้าประการ” (Hudson 2008, 14) ได้แก่

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ห้าประการ อธิบายผ่านกรอบแนวการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศแบบคลาสสิก (classical foreign policy analysis)

การวิเคราะห์ห้าประการ	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
1. อธิบายการตัดสินใจของผู้นำผ่านกลุ่มคนกลุ่มเล็กๆ ที่ใกล้ชิดผู้นำที่เรียกว่า small group decision-making	หมายถึงการอ้างกระบวนการและโครงสร้างของกลุ่มที่มีผลต่อการตัดสินใจนโยบายต่างประเทศ	โดยใช้องค์ความรู้เชิงวิชาการทางสังคมวิทยา (social psychology) ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้นำ

การวิเคราะห์ห้าประการ	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
2. อธิบายการตัดสินใจของผู้นำผ่านองค์การระบบราชการที่แข่งขันกันแสดงบทบาทว่ามีความเชี่ยวชาญชำนาญ (turf) ในศาสตร์สาขานั้น ๆ	ซึ่งองค์การของตนมีหน้าที่หลัก เช่น นักวิจัยจะศึกษาอิทธิพลของกระบวนการและการเมืองในระบบราชการที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย	นายอำเภอในพื้นที่เกิดการปะทะทำไม้และเจ้าแขวงฯ พยายามทำการแก้ปัญหาเบื้องต้นแต่ไม่สำเร็จ
3. อธิบายการตัดสินใจของผู้นำผ่านพฤติกรรมนโยบายต่างประเทศเปรียบเทียบผ่าน foreign policy behavior	หมายถึง (จากแนวคิดและการทำซ้ำของ James Rosenau ที่สร้างการอธิบายนโยบายต่างประเทศ cross-national และ multi-level) ผ่านทฤษฎีพฤติกรรมนโยบายต่างประเทศ	เปรียบเทียบพฤติกรรมระหว่างประเทศกรณีแบบเดียวกัน แต่ส่งผลลัพธ์ไม่เหมือนกัน เช่น บ้างนำไปสู่สงคราม (warfare) บ้างนำไปสู่การลงนามสนธิสัญญา
4. อธิบายสภาพความคิด (จิตใจ) ของผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายต่างประเทศที่มีความมุ่งมั่นในการตัดสินใจลงไปอย่างนั้น	ภายใต้สถานการณ์ความกดดันเงื่อนไขความตึงเครียด (under certain stressful conditions) และบุคลิกภาพส่วนตัวหรือปัจเจกบุคคล	ที่นำไปสู่การอธิบายและการทำความเข้าใจการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ
5. คุณลักษณะแห่งชาติมีผลต่อการกำหนดนโยบาย เป็นการอธิบายระดับรัฐกับระดับระหว่างประเทศ (social millieux) ซึ่ง มี บทบาท เหมือนกันและมองข้ามไม่ได้	โดยอธิบายผ่านคุณลักษณะแห่งชาติ (national attributes) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ	1. วัฒนธรรม 2.ประวัติศาสตร์ 3. ภูมิศาสตร์ประชากร 4.เศรษฐกิจ 5. สถาบันการเมือง 6. อำนาจ/กำลังทหาร 7. อุดมการณ์ที่หล่อหลอมคุณลักษณะแห่งชาติ 8. ภูมิศาสตร์กายภาพ

ที่มา: Payan Eumsin 2016, 17-18

สรุปได้ว่าลักษณะภาวะผู้นำ (leadership) ของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้นำลาวที่เป็นเชื้อพระวงศ์สูงสุดในเวลานั้น อีกทั้งมีความสามารถในเชิงทหารอาชีพ เจริญก้าวหน้าจากนายทหารสายเสนาธิการก้าวขึ้นเป็นผู้บัญชาการทหารบกและรักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด นับเป็นคุณสมบัติของผู้นำที่เหมาะสมในเวลานั้นเพื่อ “เป็นตัวแทนเจรจาหยุดยิงและสามารถอธิบายผ่าน “กระบวนการการตัดสินใจที่มีผลมาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้นำในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ (the

mind of the foreign policy decision-maker)” ตามแนวคิดของ Valerie M. Hudson นำไปสู่การยุติข้อพิพาท หยุดยิงเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531

วิเคราะห์สาเหตุของการกระทบกระทั่ง

สุรชัย ศิริไกร วิเคราะห์สาเหตุของการกระทบและความขัดแย้งนี้มาจาก 2 สาเหตุสำคัญ (Surachai Sirikrai 1984, 103) คือ 1. ปัญหาความไม่ยุติธรรมของเส้นแบ่งเขตแดนไทย-ลาวบริเวณแม่น้ำโขง ต้องแก้ไขด้วยเจรจาทางการทูต และ 2. ปัญหาการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นการขัดแย้งกับลาว มีผลต่อการสร้างนโยบายต่อลาวของผู้นำไทย และมูลเหตุต่อเนื่อง (ไปสู่ความพยายามในการแก้ไขปัญหาคือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเส้นเขตแดนอื่น ๆ) เช่น การดำเนินนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการลักลอบค้าของเถื่อนชายแดน ดังนั้นความต่อเนื่องของปรากฏการณ์บ้านร่มเกล้าฯ (และประเด็นเส้นเขตแดน รวมถึง ideology รอยต่อช่วงสงครามเย็นทำให้เกิดปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกหลายประการ) เช่น

ประการแรก ปัญหาที่สัมพันธ์กับการขยาย-หดตัว ของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์สมรภูมิตบ้านร่มเกล้า (Surachai Sirikrai 1984, 13, 16, 41)

ประการที่สอง พื้นที่ข้อพิพาทบริเวณหมู่บ้านชายแดนไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดให้กลุ่มสร้างคนไทยผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยตามนโยบาย 66/23 เพื่ออาศัยในรูปแบบหมู่บ้านป้องกันตนเองฯ ซึ่งทางการลาวกล่าวหาว่าไทยได้อนุญาตให้มั่ง กลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาว ใช้พื้นที่ดังกล่าวตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยเสมือนแนวกันชน จนเป็นสาเหตุเกิดความขัดแย้งใช้กำลังสู้รบกันอย่างรุนแรง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987-1988 (Adisorn Semyaem 2010, 5),

ประการที่สาม ปัญหาเส้นพรมแดนในอดีตและปัญหาความไม่เข้าใจกัน ตั้งแต่ ค.ศ. 1975-1981 (Surachai Sirikrai 1984, 75) ความขัดแย้งรังแต่จะนำไปสู่ปัญหาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (Suphot Dantrakun 1988, 90) และการปะทะสู้รบครั้งนี้ไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบ (Mitsamphan 1989, 104; Yotthong Thapthiomai 1988, 3) ทั้งในแง่ชัยภูมิศึก ไทยเป็นฝ่ายตั้งรับ เพราะอีกฝ่ายอยู่บนเนินเขา (ได้เปรียบในวิถีการยิงแบบโค้ง) แต่ฝ่ายทหารไทยอยู่พื้นที่ต่ำกว่า (เสมือนไทยตั้งรับอยู่ในตำบลกระสุนตก) รวมถึงฝ่ายไทยสูญเสียทรัพยากรมากมาย และส่งผลให้ไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเวทีการเมืองโลก โดยเฉพาะในที่ประชุมสหประชาชาติ

ประการที่สี่ กรณีปัญหาสืบเนื่องจากแนวเส้นเขตแม่น้ำเหือง

ประการที่ห้า ปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสมต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐทั้งสอง (Mitsamphan 1989, 108-221)

ประการที่หก ปัญหา นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เพิกเฉยไม่ยึดติดต่อกัน “...การกำหนดและดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ โดยอาศัยที่ตนมองเห็นเป็นสำคัญบนความสัมพันธ์ที่มักจะสำคัญตนว่า

เป็นฝ่ายถูกเสมอ อาจเป็นภาพจริงหรือหลอกได้ การไม่สนใจใยดีต่อความรู้สึกของอีกฝ่ายว่าคิดกับเราอย่างไร ทำให้เพื่อนบ้านไม่เฉพาะกับลาว มีความรู้สึกไม่ค่อยดีต่อไทย...” (Adisorn Semyaem 2010, 44)

ประการที่เจ็ด ปัญหาใหญ่มาจากความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกันมากกว่าสาเหตุอื่น ๆ (คำกล่าวสรุปในการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-ลาว ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 6-7 ตุลาคม พ.ศ. 2531) (Chamlong Phothong 1989, 88)

ประการที่แปด ปัญหาการทุจริตและอิทธิพลของนายทุนอิทธิพล พ่อค้าของเถื่อน ข้าราชการคอร์รัปชัน (Yotthong Thapthiomai 1988, 36) ปัญหาจากป่าไม้

ประการที่เก้า ปัญหาเทคโนโลยีความรู้ด้านกิจการแผนที่และสนธิสัญญา เห็นได้ชัดว่าไทยมีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารหลายชนิด (เช่น หนังสือสัญญากรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส วันที่ 3 ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก 112 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 (ค.ศ. 1907) สัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนแนบติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 สนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรสยามและประเทศฝรั่งเศสเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสยามและอินโดจีน ลงนามที่บางกอก วันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1926)

ประการสุดท้าย ปัญหาการยึดแผนที่ต้นแบบคนละฉบับ จากกรณีการขัดแย้ง 3 หมู่บ้านและบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะคล้ายกันเกี่ยวกับการเป็นพื้นที่สีแดง บริเวณนี้ลาวเดินถึงกันได้เมื่อมองจากเฮลิคอปเตอร์ จะไม่รู้ว่าเขตแดนชัดเจน และกรณี 3 หมู่บ้าน ไทยใช้แผนที่สหรัฐอเมริกา ลาวอ้างแผนที่ฝรั่งเศส และกรณีบ้านร่มเกล้าไทยใช้แผนที่ใดอ้างอิง (Chamlong Phothong 1989, 75) เป็นต้น (จากมูลเหตุข้ออ้าง 9 ประการนี้ มีผลต่อการนำมาเจรจาบนโต๊ะเจรจาทั้งแบบที่เป็นทางการเพื่อแสดงความชัดเจน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน และแบบที่ไม่เป็นทางการเพื่ออ้างอิงความสัมพันธ์ระหว่างรายบุคคล/รายชื่อพระวงศ์ลาว เพื่อสร้างกระบวนการทำงาน-เจรจาส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับที่เริ่มต้นจากความใกล้ชิดสนิทสนมกันและระดับที่ทีมงานเจรจาทั้งสองชาติ)

วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะบุคคล ความก้าวหน้าอาชีพทหาร พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ต่อความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างไทยและลาว

“actors หรือ ผู้มีอิทธิพลท่านใด” อยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุนการตัดไม้ คำตอบคือสัมปทานทำไม้ของนายสุนันท์ สีหลักษณ์ หรือ เสี่ยววิชัย เจ้าของบริษัทอุตรดิตถ์มอเดิร์นเวิร์ค และบริษัทรุ่งตระกูลการทำให้จากจังหวัดอุตรดิตถ์

เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2530 นายสมยศ ตันติยาภรณ์ นายอำเภอณาแห้ว ได้ทำหนังสือถึงพันตรี ดวงจิต เพ็ชร์ดั่งสี ประธานคณะกรรมการเมืองบ่อแต่น ขอร้องให้ปล่อยตัวราษฎรไทยทั้ง 5 คน แต่การแก้ไขปัญหานั้นระดับท้องถิ่นก็ไม่เกิดผล เพราะเหตุใดความพยายามจัดการข้อพิพาทระดับท้องถิ่น เพื่อ

แก้ไขปัญหาการจับตัวราษฎรไทยของทหารฝ่ายลาวเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2531 จึงไม่ประสบความสำเร็จ แม้ว่าข้าราชการกระทรวงมหาดไทยในฐานะข้าราชการการปกครองส่วนภูมิภาคพยายามแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งแล้วแต่ไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมของชนชั้นนำในระดับเมืองหลวงของทั้งสองชาติ

เพราะเหตุใดวงความขัดแย้งจึงขยายตัวจากท้องถิ่นสู่เมืองหลวงของทั้งสองชาติ เพราะการแก้ปัญหาที่ทำผ่านข้าราชการระดับท้องถิ่นที่ไม่มีอำนาจตัดสินใจเด็ดขาด อีกทั้ง “ระดับการติดต่อและผู้แทนการเจรจามีระดับที่ไม่เท่าเทียมกัน” เช่น ประธานคณะกรรมการเมืองบ่อแตง ขนาดอำนาจและระดับของการติดต่อแบบเป็นทางการ ไม่เท่าเทียมกันกับนายอำเภอไทยในพื้นที่เกิดข้อพิพาท ส่งผลให้การแก้ปัญหาเบื้องต้น การเจรจาระดับพื้นที่เกิดเหตุจึงไม่ได้ผล ผู้มีอำนาจในพื้นที่ไม่ได้รับมอบอำนาจอย่างเป็นทางการให้แก้ไขข้อพิพาท ส่งผลต่อประเด็นปัญหาภายในซ้อนทับประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ ดังนี้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์โครงสร้างความขัดแย้ง จุดเริ่มต้นข้อพิพาทแย่งสิทธิ์พื้นที่ 70 ตารางกิโลเมตร (ในพื้นที่ตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ หมู่บ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก-เมืองบ่อแตง แขวงไชยบุรี)

ประเด็น	ปัญหาภายในผสมกับปัญหาภายนอก	คำอธิบายและการขยายความ
ประเด็นสัมปทานป่าไม้	จุดเริ่มต้นความขัดแย้งเกิดจากการให้สัมปทานป่าไม้ในพื้นที่ที่ยังไม่มีการปักปันเขตแดนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะระหว่างภูเมียง ด้านตะวันตกเฉียงเหนือของชุมชนบ้านร่มเกล้า เป็นยอดเขาสูงสุดในเทือกเขาภูเมียง เป็นสาเหตุของการพิพาทเส้นเขตแดนระหว่างไทย-ลาว เนื่องจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงของลำน้ำ 2 สาย คือ เหืองงา และลำน้ำอีกเส้นที่อยู่ด้านตะวันตกของเหืองงา ลำน้ำ 2 สายนี้มีชื่อนี้ไหลมารวมกันที่ตะเข็บ “ชุมชนบ้านร่มเกล้า” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 97-113) อีกทั้งในสมัยทำแผนที่โดยฝรั่งเศสและสยาม รูปร่างและความหมายของเส้นเขตแดนในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ตรงกับสายน้ำที่ตรงตามภูมิประเทศจริงสมัย ค.ศ. 1980	กองทัพภาคที่ 3 และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ อนุญาตให้เปิดป่าเพื่อความมั่นคงฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาที่ดินให้กับ “ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย” อนุญาตให้บริษัทรุ่งตระการทำไม้และบริษัทอุตรดิตถ์มอเตอร์เวิร์คทำงานโดยมีทหารพรานคอยคุ้มกัน “พื้นที่สัมปทานป่าไม้” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 101) บริษัทรุ่งตระการทำไม้ของเสี้ยฮู หรือ เสี้ยวิชัย หรือ นายสุนันท์ สีหลักษณ์ และบริษัทอุตรดิตถ์มอเตอร์เวิร์ค ทำการตัดไม้ตั้งแต่ ค.ศ. 1985 โดยได้รับสัมปทานร่วมระหว่างหน่วยงานข้างต้น ต่อมาวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1987 ทหารลาว ประมาณ 30 นาย โจมตีรถแทรกเตอร์ซึกลากไม้ของบริษัทอุตรดิตถ์มอเตอร์เวิร์ค เสียหาย 3 คัน รถจี๊ปของ

ประเด็น	ปัญหาภายในผสมกับปัญหาภายนอก	คำอธิบายและการขยายความ
		บริษัทรุ่งตระการทำไม้ เสียหาย 1 คับ คนงานมั่ง เสียชีวิต 1 คนและสูญหาย 1 คน
ปัญหาการยูแยงและสื่อสารมวลชน	หนังสือพิมพ์ “ปะชาชน” (เป็นชื่อหนังสือพิมพ์ลาว) ฉบับวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1987 หน้า 4 กล่าวหาว่า “...‘ทหารขวาคัด’ และทหารพรานของไทยสนับสนุนพ่อค้าตัดไม้ทำลายป่าของลาว หนังสือพิมพ์ปะชาชนระบุอย่างเจาะจงว่า ‘ปัญหาเกิดจาก พลโท ศิริ ทิวะพันธ์ แม่ทัพภาค 3 ของไทย ได้ร่วมหัวกับ ‘อาเสี้ยวชัย’ จากจังหวัดอุตรดิตถ์ และคนไทย 5 คน เข้าไปตัดไม้ในลาว’...”(Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 116-117) แต่ในความเป็นจริง “...รัฐบาลเองก็มีที่ทำว่าตั้งตัวไม่ติด เรื่องมันเกิดขึ้นที่ชายแดน ขยายตัวที่ชายแดน โดยฝ่ายทหารที่ได้รับมอบอำนาจให้รักษาอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ทหารถือว่าเป็นภาระตามปกติที่จะใช้กำลังรักษาบูรณภาพแห่งดินแดนโดยไม่ต้องรับคำสั่งหรืออนุมัติจากรัฐบาลที่กรุงเทพฯ...” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 118)	การปะทะซึ่งกันที่เกิเกิดขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1987 ถึง กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 ความขัดแย้งเริ่มในระดับท้องถิ่นอย่างฉับพลัน ปะทะยิงใส่กันโดยไม่ทันตั้งตัว ฝ่ายไทยก็อ้างว่าเพื่อรักษาอธิปไตยของแต่ละฝ่าย เห็นได้ “...บันทึกการบรรยายเหตุการณ์ในภาคผนวกของบทความของรองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ ศิริไกร เรื่อง ‘ร่วมเกล้า: เสียงปืนยังไม่สิ้น: บทเรียนจากปัญหาเส้นเขตแดน’...สารคดี ฉบับที่ 39 ปีที่ 4 พฤษภาคม 2531 หน้า 50-69...” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 102) ทั้งนี้ที่เกิดการปะทะเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1987 ทหารพรานได้กลับโดยอัตโนมัติ ส่งผลให้บาดเจ็บ 3 นาย ต่อมาวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1987 ทหารลาวจับราษฎรบ้านนาฝักก้ามและบ้านเหล่ากอหก อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 6 คนที่ไร่ข้าวโพดอยู่ด้วยอาหารุกเขตแดนลาว โดยมีนายสนธิ ทองใส หนีไปได้ 1 คน ส่วนที่เหลือ 5 คน ถูกขัง 1 เดือนที่คุกทหารบ้านนากอกรู้นกของร้อยบ่อแตนฯ
การแก้ปัญหา ระดับท้องถิ่น	การไม่สามารถประสานแก้ปัญหา ระดับท้องถิ่น กลายเป็นจุดเริ่มต้นชนวนปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยลาว (หมายถึง ระดับของผู้แทนในการเจรจาไม่เท่าเทียมกัน การเจรจา ระดับท้องถิ่นในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปกครองแขวงเมืองบ่อแตนซึ่งมีอำนาจมากกว่านายอำเภอเมืองนาแห้ว มีระดับชั้น	หลังการปะทะที่จุดสัมปะทานไม้ มีความพยายามแก้ไขข้อพิพาทระดับท้องถิ่นโดยเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1987 นายสมยศ ตันติยาภรณ์ นายอำเภอเมืองนาแห้ว ทำหนังสือถึง พันตรีดวงจิต เพ็ถดั่งสี ประธานคณะกรรมการเมืองบ่อแตน ขอให้ปล่อยตัวคนไทย 5 คน แต่ฝ่ายลาวมีเงื่อนไข 2 ข้อ “...ยอมรับว่าราษฎรไทยเข้า

ประเด็น	ปัญหาภายในผสมกับปัญหาภายนอก	คำอธิบายและการขยายความ
	<p>อำนาจการบังคับบัญชาที่น้อยกว่า ดังนั้นการเจรจาเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 1987 จึงประสบความล้มเหลว เนื่องจากสาเหตุฐานะและอำนาจของผู้ติดต่อ “ต่างระดับกัน” ต่อมาราษฎรไทย 5 คน ที่ถูกควบคุมในเขตอำนาจลาว ได้รับหน้าที่ให้ทำงานเป็นคนรับใช้ ทำหน้าที่เตรียมทำอาหาร ได้รับการดูแลอย่างดีจากทางการลาว ทำหน้าที่หาหน่อไม้เป็นอาหาร จึงแสวงหาโอกาสหลบหนีได้อย่างสะดวกหลังถูกจับนาน 3 เดือน การหนีจากลาวมาฝั่งไทยกระทำเมื่อวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1987)</p>	<p>ไปตัดไม้ในดินแดนและทางไทยจะเล็ก สนับสนุนกองกำลังต่อต้านลาว...” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 103) และเกิดการเจรจาเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 1987 ซึ่งตรงกับวันประสูติสมเด็จพระราชินีของไทย นายสมยศ ตันติยาภรณ์ พร้อมคณะ เดินทางพบคณะปกครองเมืองบ่อแตนมี้วัดถูประสงค์ขอรับตัวราษฎรไทย 5 คน ทางลาวจัดเตรียมสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อเสนอข่าวการปล่อยตัวคนไทย “แต่การเจรจาล้มเหลว” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 97-104)</p>
<p>วงความขัดแย้งขยายตัว</p>	<p>วงความขัดแย้งขยายตัวไปสู่ความรับผิดชอบของหน่วยราชการและเพิ่มตัวแสดง (actors) ระหว่างประเทศ</p> <p>กองทัพภาคที่ 3 ภายใต้การกำกับของ “พลโทศิริ ทิวะพันธุ์” ได้เริ่มแผน “ยุทธการสอยดาว” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 105) เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1987 สามารถยึดเนินเขาคืนจากลาวได้หลายลูก รวมถึงเมื่อ 12 ธันวาคม ค.ศ. 1987 กองทัพอากาศไทยส่งเครื่องบินโจมตีเป้าหมายลงที่เมืองบ่อแตนมี้ในเขตประเทศลาว อ้างว่าเป็นจรวดพลัดหลง “...กระทรวงต่างประเทศลาวเรียกเอกอัครราชทูตไทยเข้าพบแล้วยืนยันที่กช่วยจำในวันเดียวกันไทยตอบในวันที่ 21 ธันวาคมว่าไทยโจมตีลาวในแดนไทย...” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 106)</p>	<p>ในวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1987 ท่านคำพัน สิมมาลาวง เอกอัครราชทูตลาวประจำประเทศไทย เข้าพบเจรจากับ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบกและรักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด แต่ พลเอก สิทธิ เศวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ดำเนินว่าลาวทำผิดขั้นตอนทางการทูต นำไปสู่เหตุการณ์วันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 1987 ซึ่งตรงกับวันคริสต์มาส ท่านกิกอง วงไทย เอกอัครราชทูตลาวประจำสหประชาชาติ ยื่นต่อเลขาธิการสหประชาชาติ นายฮาเวียร์ เปเรซ เดอเควลยาร์ (1 มกราคม พ.ศ. 2525 - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2534) กล่าวหาว่าไทยละเมิดกฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งที่ฝ่ายลาวกำลังเปิดเจรจายุติข้อพิพาทอย่างสันติ โดยวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1987 เลขาธิการสหประชาชาติโทรเลขขอให้</p>

ประเด็น	ปัญหาภายในผสมกับปัญหาภายนอก	คำอธิบายและการขยายความ
	<p>(สถานการณ์ไม่มีที่ท่าว่าจะคลี่คลาย ทำให้ นายกรัฐมนตรีไทย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เดินทางไปให้กำลังใจพร้อมตรวจแนวรบบ้านร่มเกล้า เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 จนกระทั่ง วันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 นายกรัฐมนตรีลาว ท่านไกสอน พรมวิหาน ส่งสาส์นถึง นายกรัฐมนตรีไทย เพื่อขอเจรจาหยุดยิงโดยจะส่ง ผู้แทนเดินทางมาเจรจาที่กรุงเทพ พร้อมทั้งยินดีที่จะต้อนรับคณะผู้แทนไทยหากจะมาเยือน เวียงจันทน์ ดังนั้นนายกรัฐมนตรีไทย ตอบท่านไกสอนกลับในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 ยินดี จะต้อนรับผู้แทนลาวที่จะมาเจรจาที่กรุงเทพในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 นับเป็นสัญญาณของการเจรจาหยุดยิงเพื่อแก้ไขข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น)</p>	<p>รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศปฏิบัติต่อ กรณีไทย-ลาวด้วยสันติ นำไปสู่การทำหนังสือ ตอบในวันที่ 15 มกราคม ค.ศ. 1988 กรณี ดังกล่าว ไทยกระทำไปเพื่อปกป้องอธิปไตย ใน ที่สุดผู้บัญชาการทหารบก พลเอก ชวลิต ยงใจ ยุทธ "...อนุมัติให้ทำการรุกออกนอกประเทศได้ เพื่อเป็นการตัดกำลังรบของข้าศึกถึงบ่อแต่น โดยในปีใหญ่ M198, 130 และจรวดของ เครื่องบิน F-5E..." (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 107) ส่งผลให้ลาวตอบโต้อย่างหนัก โดยวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1988 ไทยใช้อาวุธชนิดใหม่ ในการโต้กลับคือกระสุนปืนแตกอากาศ ตามมา ด้วยวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 กองทัพอากาศส่งเครื่องบินขับไล่ F-5E ร่วมกับการใช้ยุทธการ "แผนสี่หราชเดช" ทำให้ เครื่องบิน F-5E ตก 1 ลำในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988</p>

ประเด็น	ปัญหาภายในผสมกับปัญหาภายนอก	คำอธิบายและการขยายความ
การเจรจา ห้องประชุม กองบัญชาการ ทหารอากาศ ดอนเมือง	การเจรจาวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 ห้องประชุมกองบัญชาการทหารอากาศดอนเมือง (ทำการเจรจากับ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ พร้อม ด้วยทีมคณะผู้แทนไทย ทำการเจรจาที่ดอนเมือง เพื่อแสวงหาข้อตกลงหยุดยิงเพื่อให้เกิดสันติภาพ ระยะยาวต่อไป ในที่สุดวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 กองกำลังทั้งสองประเทศ ทำการหยุดยิงกัน เมื่อเวลา 08.00 น. พร้อมเกิดข้อตกลงถอนกำลัง ทหาร แลกเปลี่ยนเชลยรวมถึงให้มีผู้แทนทหาร 2 ชาติออกตรวจแนวรบชายแดน)	พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ พร้อมคณะ ผู้แทนลาว (พลจัตวาทองไหล กมมะริต รอง หัวหน้ากรมใหญ่การเมืองของกองทัพฯ และ กรมสารนิเทศ กระทรวงป้องกันประเทศ พันเอก ทองลุน สีสุลิด เลขาธิการหัวหน้าเสนาธิการ สูงสุด และ พันเอก สมบุญ สีสะหวาด ผู้ช่วย หัวหน้ากรมใหญ่ การเมืองของกองทัพฯ) คณะ ผู้แทนไทย (พลเอก จรวัย วงศ์สายัณห์ เสนาธิ การทหารบก พลโท พัฒน์ ทัศนินูตร รองเสนาธิ การฯ และ พลโท จรัล กุลละวณิชย์ ผู้ ประสานงานกระทรวงกลาโหมกับกระทรวง ต่างประเทศ)
รายละเอียด ข้อตกลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988	ผลลัพธ์ของแถลงการณ์ร่วมและรายละเอียด ข้อตกลงเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 ต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศทั้งสองได้สลับกันเป็นเจ้าภาพ 5 ครั้ง (วันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1996 วันที่ 3-5 กันยายน ค.ศ. 1997 วันที่ 9-11 พฤศจิกายน ค.ศ. 1998 วันที่ 17-20 ตุลาคม ค.ศ. 1999 และ วันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 2000) จากช่วงเวลาข้อพิพาท ถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2001 สามารถตกลง ปักหลักเขตจำนวน 136 หลัก ระยะทาง 545 กิโลเมตร คิดเป็น 72 เปอร์เซ็นต์ จากระยะทางบก ทั้งสิ้น 702 กิโลเมตร (“...เดิมในการประชุม คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-ลาว เมื่อวันที่ 9-11 พฤศจิกายน ค.ศ. 1988 ตั้งเป้ากันว่า จะตกลงปักปันเขตแดนทางบกให้เสร็จภายในสิ้นปี ค.ศ. 2000 ต้องเลื่อนเข้าไปเป็นสิ้นปี ค.ศ. 2002 ส่วนการปักปันเขตแดนทางน้ำก็ต้องเลื่อนเข้าไป เป็นก่อนสิ้นปี ค.ศ. 2003...” (Khian Thirawit,	รายละเอียดของการเจรจาและนำไปสู่การ ตกลงกันได้แก่ “...1. ทั้งสองฝ่ายจะเริ่มหยุดยิง ทันทีตั้งแต่เวลา 8.00 น. ของวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 2. ทั้งสองฝ่ายจะแยก กำลังทหารออกจากกันจากแนวปะทะใน ปัจจุบัน ฝ่ายละ 3 กิโลเมตร ภายใน 48 ชั่วโมง นับจากเวลาเริ่มหยุดยิง 3. ให้มีการจัดตั้งคณะ เจ้าหน้าที่ประสานงานทางการทหารเพื่อพิสูจน์ ทราบตรวจตราและประสานการปฏิบัติตาม ข้อตกลงในข้อ 1 และข้อ 2 ข้างต้นอย่าง เคร่งครัดในทันทีที่หยุดยิง 4. ทั้งสองฝ่ายจะสั่ง ให้ทหารตามชายแดนไทย-ลาว หลีกเลียงการ ปะทะกันด้วยกำลัง และจะประสานงานกันด้วย ความเข้าใจที่ดี 5. “ทั้งสองฝ่ายจะเปิดการ เจรจากันทางการเมืองโดยเร็วภายใน 15 วัน นับจากการเริ่มหยุดยิง...” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 124) ต่อมา มีการเจรจาทาง

ประเด็น	ปัญหาภายในผสมกับปัญหาภายนอก	คำอธิบายและการขยายความ
	Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom (2001, 127) เกิดการเจรจาครั้งแรกที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 3-4 มีนาคม ค.ศ. 1988 นำโดย ม.ร.ว. เกษม สโมสร์ เกษมศรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และฝ่ายลาว นำโดย พลจัตวา ทองไหล กมมะลิด รองหัวหน้ากรมใหญ่การเมือง กระทรวงป้องกันประเทศ พยายามทำการเจรจาและพิจารณาเรื่องความชอบธรรมเกี่ยวกับสิทธิดินแดนที่พิพาทซึ่งผลลัพธ์ไม่ได้ข้อยุติในวันดังกล่าว	การเมืองครั้งที่ 2 ที่กรุงเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 17-18 มีนาคม ค.ศ. 1988 โดยตัวแทนชุดเดิม ยกกระดบเป็น “คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-ลาว” (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 126) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้ง 2 ฝ่ายเป็นประธาน โดยมีคำสั่งแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากนายทง ชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1988

ที่มา: Payan Eumsin 2016, 52-58

ดังนั้นการเป็นตัวแทนทางการทูตอย่างเป็นทางการของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งทำงานร่วมกับทีมเจรจาที่ปูทางทางการทูตเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์การหยุดยิงในพื้นที่เกิดข้อพิพาท ในที่นี้หมายถึงการอธิบายภาวะผู้นำทหารและการเป็นตัวแทนการเจรจาซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายลาว นับว่าเป็นผลดีต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ สามารถอธิบายผ่านแนวคิด “กระบวนการการตัดสินใจที่มีผลมาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้นำในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ (the mind of the foreign policy decision-maker)” ตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศชื่อ Valerie M. Hudson นำไปสู่กระบวนการเจรจาเพื่อการหยุดยิงเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 อาศัยการตีความอธิบาย 5 คุณลักษณะย่อยตามตารางที่ 2 กล่าวคือวิเคราะห์การตีความผ่านแนวคิด “กระบวนการการตัดสินใจที่มีผลมาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้นำในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ (the mind of the foreign policy decision-maker)”

การต่อสู้ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องในกองทัพ (จปร.5 และ จปร.7 เช่น ข้อมูลจากเอกสาร “รัฐบุรุษ” ความพยายามในการก่อรัฐประหารโดยแกนนำ จปร.7 พันเอก มนูญกฤต รูปขจร ร่วมกับกองทัพอากาศบางส่วน นำโดย นาวาโท มนัส รูปขจร แต่ไม่สามารถเอาชนะฝ่ายรัฐบาลได้ ฝ่ายกบฏหนีออกนอกประเทศ และในช่วงเวลานั้น พลเอก เปรม เดินทางไปราชการอินโดนีเซียกับทีม จปร.7 ท่านสำคัญ คือ พลเอก เกียรติศักดิ์ ชมะนันท์ ร่วมเดินทางไปพร้อมกับ พลเอก เสริม ณ นคร พลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา พลอากาศเอก กระแส อินทรรัตน์ ส่วน พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก ตติถาวรกิจในยุโรป เป็นต้น) และผลพวงจากกระบวนการกดดันของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง รวมถึงแข่งขันกันมีอำนาจปกครองบ้านเมืองเพื่อสืบทอดอำนาจเป็นทายาททางการเมืองยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ ส่งผลต่อการตัดสินใจของ พลเอก เปรม ตินสุลานนท์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Valerie M. Hudson ในการอธิบายความคิดจิตใจของผู้ตัดสินใจใน

การกำหนดนโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผล เป็นการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป ภายใต้สถานการณ์บีบบังคับ (หรือกดดันอย่างสูงจากข้อพิพาทซึ่งมีมูลเหตุ) บางอย่าง นอกจากนี้การตัดสินใจของผู้นำสัมพันธ์กับคุณลักษณะแห่งชาติอีกด้วย (หมายถึงความสัมพันธ์เชิงปัจเจกบุคคลของผู้นำฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจวิกฤติบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น แสดงผ่านการเชื่อมโยงที่อธิบายผ่านแนวคิด the mind of the foreign policy decision-maker ของ Valerie M. Hudson) จากแนวคิดข้างต้น ปัญหาข้อพิพาทภายใน/ภายนอกประเทศต่าง ๆ นำไปสู่เงื่อนไขความสำเร็จในการเจรจาหยุดยิง โดยอธิบายผ่านปรากฏการณ์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาข้อพิพาทที่มาจากปัจจัยภายใน-ภายนอกประเทศ

ปัญหา	เงื่อนไขความสำเร็จ	คำอธิบายหรือปรากฏการณ์
1. สงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น (Chavanit Khanchanadecha 1998, 45) เกิดขึ้นได้อย่างไร	1. การปะทะ จากเหตุข้ามเส้นเขตแดนที่ไม่ชัดเจนเพื่อไปตัดไม้ เสมือนภาพยอดบนของภูเขา น้ำแข็ง 2. ปัญหาการเมือง-เศรษฐกิจ-สังคม-การค้าชายแดน-ข้อตกลง-สนธิสัญญาเขตแดนไทย-ลาว เสมือนภาพด้านล่างภูเขา น้ำแข็งที่มองไม่เห็น	สงครามเริ่มต้นประมาณเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2530 “...ลาวอ้างว่าทหารไทยรุกล้ำเข้าไปในดินแดนลาวโดยไปคุ้มกันให้เอกชนไทยที่เข้าไปตัดไม้ในดินแดนลาวในเขตภูสอยดาว...” (Chavanit Khanchanadecha 1998, 45)
2. ความน่าเชื่อถือของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีบทบาทเจรจาหยุดยิง อย่างน้อย 3 ประเด็น (ได้รับความไว้วางใจจากนายกลไทยให้เจรจา วันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 หยุดยิง)	1. บทบาทของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ในการเจรจาหยุดยิง ในฐานะตัวแทนที่ไทยและลาวยอมรับ 2. บทบาทในฐานะผู้เชื่อมต่อความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศนำไปสู่การทำงานเป็นทีมประสานต่อการเจรจาหยุดยิง และ 3. บทบาทการเป็นนายทหารที่ประสบความสำเร็จ มีประสบการณ์ทางการทูตและได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรีไทยในยุคประชาธิปไตยครั้งเี่ไป
3. เงื่อนไขความสำเร็จของการเจรจาหยุดยิง ยุติสงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น	1. เงื่อนไขความสำเร็จของฝ่ายไทยในการเจรจาหยุดยิง (ชุดที่สนามบินดอนเมือง: พลเอก เกษียรศักดิ์ ชมะนันทน์ และ นายวงศ์ พลนิกร เดินทาง	เงื่อนไขความสำเร็จของฝ่ายไทยในการเจรจาหยุดยิง ได้แก่ ประการแรก กระบวนการก่อนการเจรจาหยุดยิง ได้รับการประสานงานจาก พลอากาศเอก พระเนียง กานตรัตน์ ตลอดทั้งได้รับการช่วยเหลือจากทีมงานร่วมหลายชุด ได้แก่ -พลเอก เกษียรศักดิ์ ชมะนันทน์

ปัญหา	เงื่อนไขความสำเร็จ	คำอธิบายหรือปรากฏการณ์
	<p>ไปกรุงเวียงจันทน์ เจรจากับ พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ และ ท่านโกสอน พรหมวิหาน นายกรัฐมนตรีของลาวด้วยตนเอง ผลลัพธ์คือเกิดการเจรจาก็ที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 ระหว่าง พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ กับ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และ ออกแถลงการณ์ร่วมวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988) (การเรียกขานคำว่า การทูตแกงเขียวหวาน โดย วิทย์ ปิปีซี) (Mitsamphan 1989, 88-90)</p>	<p>-นายวงศ์ พลนิกร และ -คณะทีมเจรจาก็ที่ลาว และชุดที่สนามบินดอนเมือง” รวมถึงการประชุมคณะทำงานย่อย การพบปะสนทนาบนโต๊ะอาหารที่นำไปสู่คำเรียกว่า “การทูตแกงเขียวหวาน” (Wong Phonnikon 1988, 39-41; Mitsamphan 1989, 88-90) ประการที่สอง นอกจากนี้ยังปรากฏรายละเอียดการต่อรองระยะการถอยร่นของทหารแต่ละฝ่าย (Wong Phonnikon 1988, 39-41) เช่น ประเด็นประนีประนอมการถอย 3 กิโลเมตรจากจุดปะทะเพื่อไม่ให้รุกมากเกินไปจนเข้าไปในพื้นที่ลาว ตามที่คณะทำงานของประเทศไทยอยากได้ถอยจากแนวรบ 5 กิโลเมตร แต่ลาวเสนอที่ 3 กิโลเมตร ประการที่สาม ความสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บ ตลอดจนผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ (Bunyarak Ningsanon et al. 1977, 21) การค้าชายแดน (Mana Malaphet 1994, 44) ตัวเลขการค้าไทย-ลาวลดลง (Oldfield 2003, 45) และมีการอ้างถึง “การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมากถึง ‘3,000 ล้านบาท’” (Yotthong Thapthiomai 1988, 49) ประการที่สี่ สภาพความหลากหลายปัญหาทางการเมืองการปกครองของไทยในเวลาเกิดสงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น ทำให้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ต้องพยายามแก้ไขและลดภาระการบริหารงาน อย่างน้อยที่สุดก็คือเจรจาก็หยุดยิงและดำเนินความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-ลาว เพื่อจะได้มีเวลาจัดการกับปัญหาอื่น ๆ ในประเทศ (Sasithorn O-Charoen 2006, 85-87) เป็นต้น และ ประการสุดท้าย ผลประโยชน์ของการยุติสงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติ</p>
	<p>2. เงื่อนไขความสำเร็จของฝ่ายลาวในการเจรจาก็หยุดยิง</p>	<p>เงื่อนไขความสำเร็จของฝ่ายลาวในการเจรจาก็หยุดยิงเกิดจากปัจจัย ได้แก่ ประการแรก การลดความเสียหายของการใช้พื้นที่ในประเทศไทยของกลุ่มชาวม้ง ต่อต้านรัฐบาลลาว (Mitsamphan 1989, 84-87) ประการที่สอง ผู้นำลาวส่งสัญญาณต้องการเจรจาก็หยุดยิงผ่านเอกอัครราชทูตลาว</p>

ปัญหา	เงื่อนไขความสำเร็จ	คำอธิบายหรือปรากฏการณ์
		<p>ประจำประเทศไทย ทั้งจากความพยายามก่อนและหลังวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ในงานศพ หม่อมอมรินพร รัตนวงศา “รวมถึงโทรเลขเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 จากนายไกร สอน พรหมวิหาร นายกรัฐมนตรีลาว ส่งถึง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อส่งทูตมาเจรจากับไทยและไทยตอบตกลง” (Suwit Thirasatwat 2010, 338-347) ประการที่สาม เหตุผลด้านเศรษฐกิจ (Oldfield 2003, 43-45) และการขาดแคลนสินค้าจากการปิดชายแดน ทำให้พลเมืองบริเวณชายแดนได้รับผลกระทบ ประการที่สี่ ลาวไม่พอใจกระทรวงการต่างประเทศไทย (Khian Thirawit, Adisorn Semyaem and Thantawan Manorom 2001, 106-122) และหาทางออกส่งสัญญาณพึงพอใจ ต้องการให้ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นผู้แทนในการเจรจาหยุดยิงมากกว่าให้ กระทรวงต่างประเทศไทย และประการสุดท้าย “ผลประโยชน์ของการยุติสงครามสอดคล้องกับความต้องการร่วมกันระหว่างลาวและไทย”</p>
<p>4. สงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น ให้บทเรียนอะไรต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p>	<p>1. ผลประโยชน์แห่งชาติมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคล</p>	<p>จากปัจจัยการเมืองภายในประเทศทั้งสองชาติ ส่งผลให้ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินการเจรจาหยุดยิง นำไปสู่การยุติสงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น (แนวคิดบ้านพี่เมืองน้อง-ผลประโยชน์แห่งชาติมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคล)</p>
	<p>2. บทเรียนในอดีตช่วงที่เข้มข้นจากการตกอยู่ภายใต้เล่ห์เหลี่ยมของเจ้าอาณานิคม</p>	<p>สาเหตุ “...สัญญาที่ไม่เป็นธรรมไทย-ฝรั่งเศส...” (Suwit Thirasatwat 2009, 142) นำไปสู่ปัญหาวังวนความไม่ชัดเจนของเส้นอาณาเขต ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกิดการกระทบกระทั่งกัน ทั้ง 2 ชาติสามารถออกจากความขัดแย้งโดยร่วมมือกันผ่านคณะกรรมการร่วมปักปันเขตแดน (Joint Boundary Commission-JBC) ตกลงแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนที่ยังไม่ชัดเจน เช่น ปักปันเขตแดนทางบก (Chan-Orn Bongsebandhu-Phubhakdi 2000, 39) นำไปสู่ความร่วมมือ</p>

ปัญหา	เงื่อนไขความสำเร็จ	คำอธิบายหรือปรากฏการณ์
	3. บทเรียนจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการเมืองระหว่างค่ายประชาธิปไตย-ค่ายคอมมิวนิสต์และความเสื่อมของอิทธิพลจากสงครามเย็น	มีความเป็นไปได้ที่สงครามบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น จะกลายเป็นสงครามตัวแทนระหว่างค่ายประชาธิปไตยและค่ายคอมมิวนิสต์ (Chamlong Phothong 1989, 83) แต่ผลจากการลดความเข้มข้นของสงครามเย็น ทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลดความตึงเครียดต่อการवादกัลวักยคอมมิวนิสต์ นำไปสู่กระบวนการหยุดยิงและออกแถลงการณ์ร่วมของคณะผู้แทนทหารไทย-ลาว วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 (Wong Phonnikon 1988, 76-77) และหยุดยิงเมื่อเวลา 8:00 น. ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531
5. บทเรียนความขัดแย้งบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น	อาณาเขตติดต่อกัน ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือกลุ่มใด ๆ ชัดกับผลประโยชน์แห่งชาติและถ้อยแถลงการณ์ที่มีต่อกันสมัยข้อตกลง พ.ศ. 2522	เหตุการณ์ความขัดแย้งฯ น่าจะมีโอกาสเจรจากันได้ทั้งในระดับท้องถิ่น ผ่านเจ้าแขวงและนายอำเภอท้องถิ่น รวมถึงฝ่ายไทยไม่ควรละเลยการส่งสัญญาณต้องการเจรจาหยุดยิงจากฝ่ายลาว อย่างไรก็ตาม ข้าราชการ-ผู้นำไม่ควรละเลยสัญญาณใด ๆ ที่จะนำไปสู่ช่องทางการเจรจาหยุดยิง (รวมถึงความร่วมมือเชิงเศรษฐกิจ-การค้าชายแดน-สังคม ความเชื่อที่มีสายสัมพันธ์แบบ “บ้านพี่เมืองน้อง” ไม่ควรมีทัศนคติลบต่อคำนี้)

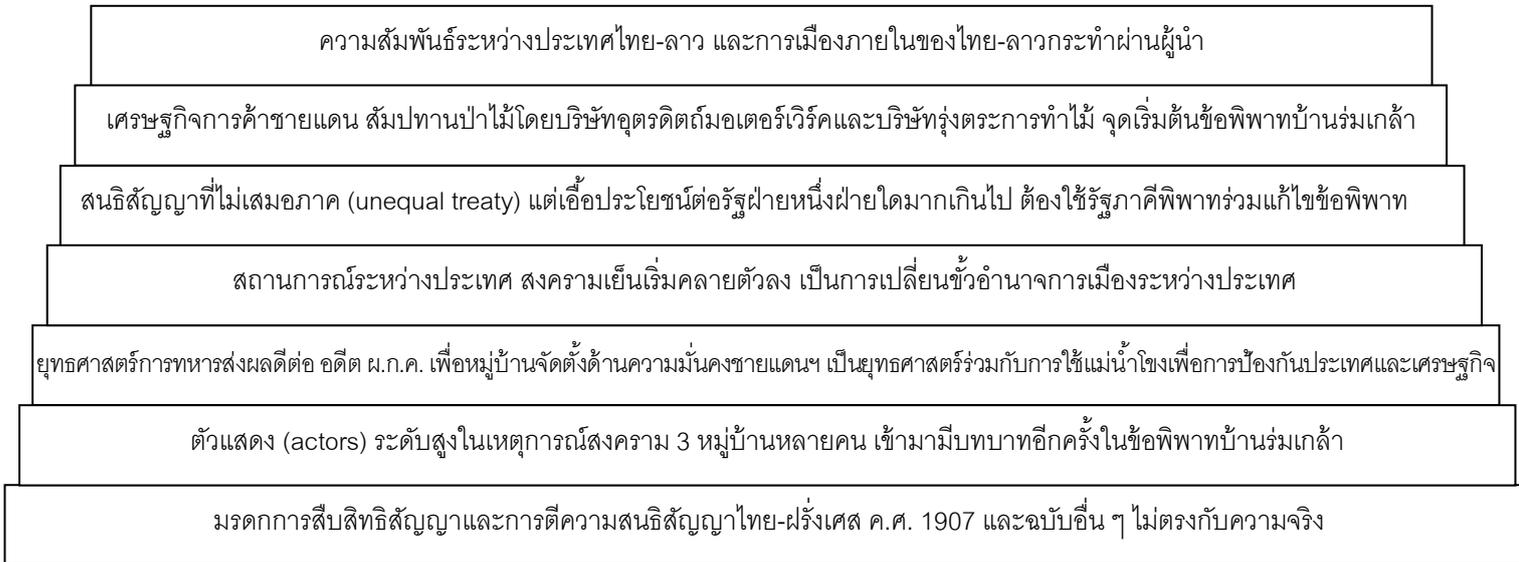
ที่มา: Payan Eumsin 2016, 80-83

เห็นได้ว่า “ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ (decision making policy) มีผลต่อนโยบายต่างประเทศ (foreign policy) (Suchit Bunbongkarn 1988, 136)” และความเป็นทหารอาชีพเป็นเสมือนทางแยกที่สำคัญในการเลือกทำหน้าที่การเป็นทหารมืออาชีพหรือหน้าที่ทางการเมืองอื่น ๆ (military professionalism at the crossroads) กล่าวคือทหารอาชีพและการพัฒนาประเทศ (professional soldiers and national development) เป็นเรื่องสำคัญสำหรับไทย (Surachart Bamrungsuk 2002, 81) ดังนั้นการจะเป็นทหารมืออาชีพหรือไม่ หรือทหารนั้นทำหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีตำแหน่งนายทหารที่แสดงถึงความก้าวหน้าตามสายการบังคับบัญชาในองค์กรทหาร คำว่า (ภาวะผู้นำ) ทหารของไทย นิยามศัพท์ที่แสดงออกถึงความเป็น professional ไปไกลจากแนวคิด ความเป็นมืออาชีพ ตามแนวคิดของ Huntington ที่ว่า “...ปัจจุบันนี้ บรรดานายทหารไทยได้รับการยอมรับว่ากำลังจะเป็นมืออาชีพมากขึ้น...” (“...Today the Thai officer corps is regarded as becoming more ‘professional’ according to Huntington’s concept...” (Surachart Bamrungsuk 2002, 77) ดังนั้นการเป็นทหารมืออาชีพ (the concept of military

professionalism) เป็นปัจจัยหลักสำคัญในการเข้าใจประเด็นการแสดงบทบาทของทหาร (Lissak 1976, 17) ทั้งในฐานะสายงานที่มีความเป็นมืออาชีพและการทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีส่วนสำคัญในกระบวนการเจรจา (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) เพื่อหยุดยั้งตนเอง

“ในกรณีของประเทศไทย ความร่วมมือกันระหว่างชนชั้นนำทหารและพลเรือนกับทุนเอกชน มีมาอย่างแน่นแฟ้นมานานแล้ว และเมื่อไม่กี่ปีมานี้ มีความชัดเจนมากขึ้น ย้อนไปในคริสต์ศตวรรษที่ 17 พระมหากษัตริย์ไทยพระราชทานบรรดาศักดิ์แก่พ่อค้าจีนและโปรดเกิ้ลล่า ให้เขาเหล่านั้นมีหน้าที่สำคัญในธุรกิจผูกขาดและการพาณิชย์ต่าง ๆ ...เครือข่ายชนชั้นนำเช่นนี้จะส่งผลอย่างไรต่อทั้งความเข้มแข็งและความอ่อนแอของบทบาทในการพัฒนาของทหาร?...” (“...In the Thai case, the mutual collaboration between the military-bureaucratic elite and private capital was, in fact, institutionalized long ago but in recent years, the pattern has become more pronounced. As far back as the seventeenth century, Thai kings granted Chinese commercial elites titles of nobility and appointed them to key posts in state monopolies and trading ventures... How would this elite network affect the strength and weakness of the military's development role? ...”) (Djwandono, J. Soedjati and Yong Mun Cheong 1988, 8-9) จะเห็นได้ว่างานเขียนของ J. Soedjati Djwandono และ Yong Mun Cheong วิเคราะห์การปรับตัวหรืออธิบายเปรียบเทียบพัฒนาการในการประยุกต์ใช้องค์กรทหาร (กองทัพ) ร่วมกับทั้งชนชั้นสูง พ่อค้าและระบบราชการในประเทศไทยนั้นเป็นสิ่งที่มีความยาวและปรากฏในหลายรูปแบบ (Djwandono, J. Soedjati and Yong Mun Cheong 1988, 8-14) ผู้เขียนบทความหมายถึงว่าในกรณีหมู่บ้านจัดตั้งโดยฝ่ายรัฐ (กองทัพหรือราชการ) ปรากฏให้เห็นว่ามีหมู่บ้านจัดตั้งในลักษณะปกป้องพื้นที่รัฐกันชนปรากฏอยู่รอบชายแดนบริเวณต่าง ๆ มากมาย แสดงให้เห็นว่าจะกล่าวอ้างว่ามาจากกองทัพหรือฝ่ายราชการก็สุดแล้วแต่ โดยมีชนชั้นนำหรือชนชั้นสูงเป็นผู้กำหนดนโยบายตั้งหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงรอบ ๆ ชายแดนนั่นเอง โดยมีวัตถุประสงค์จัดตั้งหมู่บ้านนั้น ๆ เพื่อเน้นความมั่นคงแห่งรัฐหรือเป็นพื้นที่ดูดซับความขัดแย้งชายแดนหรือเป็นพื้นที่กันชน ป้องกันการปะทะฯ เป็นสำคัญ จากข้อสรุปข้างต้นตามตารางของผู้เขียนบทความ สามารถอธิบายผ่านแผนภาพความสัมพันธ์ของปัญหาและความพยายามในการแก้ไขข้อพิพาท เพื่อเน้นว่า “การหยุดยั้ง” เป็นเบื้องต้นของหาทางออกในการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างไทย-ลาว และนำไปสู่การแก้ไขข้อพิพาทบ้านร่มเกล้าเกิดซึ่งจากแผนภูมิบันไดขั้นที่ 1 (Thamrongsak Petchlertanan 2009, 120-121, 170, 194-195) ขั้นที่ 2 (Suwit Thirasatwat 2009, 335-

336) ชั้นที่ 3 (Suwit Thirasatwat 2009, 338-347) ชั้นที่ 4, ชั้นที่ 5, ชั้นที่ 6 (Mitsamphan 1989, 88-90) และชั้นที่ 7 ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 บันได 7 ชั้นในการเกิดข้อพิพาทปัญหาบ้านร่มเกล้าและกระบวนการยุติปัญหาเริ่มต้นจากการหยุดยิง (Payan Eumsin 2016, 41) และ ผู้เขียนบทความตีความร่วมจากภาพรวมของบทความ

ความขัดแย้งเส้นเขตแดนไทย-ลาว ปรากฏงานเขียนย้อนไปถึง พ.ศ. 2518 (Virat Ruampongpatana 1988, abstract, 30, 83-84, 100, 119) จากเหตุผลจากแผนภาพและตารางหลากหลายประการข้างต้น ประกอบกับปรากฏการณ์ความขัดแย้งที่ซับซ้อน ผู้เขียนบทความสามารถสรุปคำตอบของการวิจัยในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 สรุปคำตอบในการวิจัย

ประเด็นสรุปข้อคำถาม	สรุปคำอธิบาย
1. ลักษณะภาวะผู้นำ (leadership) ของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ส่งผลดีพร้อมที่ตีต่อเป้าหมายสำคัญสูงสุดของการเจรจา ไม่ให้โครงสร้างความขัดแย้งขยายวงออกไปและทั้ง 2 ประเทศ	การเติบโตจากวังบูรพาและวังเจ้าเพชรราช ตลอดจนการอบรมกลุ่มเถลไถลจากพี่สาวและมารดา เป็นปัจจัยบวกต่อภาวะผู้นำของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นอกจากนี้จากสภาวะประชาธิปไตยครั้งโบ เหล่านายทหารเป็นกลไกหลักในการปกครองประเทศ ประกอบกับมีความวุ่นวายแยกชิงอำนาจในกองทัพ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกทายาททางการเมืองซึ่งก็คือผู้ที่มิประสพการณ์ทั้งทางทหารและการทูตอย่างพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

ประเด็นสรุปข้อคำถาม	สรุปคำอธิบาย
<p>ตกลงเลือกทางเลือกการเจรจาคือหยุดยิง ถอยร่นจากแนวปะทะฝ่ายละ 3 กิโลเมตร นำไปสู่การยุติการสู้รบและข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า</p>	<p>พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เวียดนาม มีความสามารถ รอบรู้ศาสตร์การบริหาร การทูต ตลอดจนประสบความสำเร็จในวิชาชีพทหาร เต็มได้ในสายอาชีพอย่างรวดเร็ว ได้รับการยอมรับจากวงการเมืองและการทหาร เป็นผู้มีความสามารถทางด้านหน้าที่การงานเป็นนายทหารสายเสนานิการที่เจริญก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบกับคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านชาติกำเนิดมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองประเทศลาว เจ้าสุภานุวงศ์</p>
<p>2. ความเจริญเติบโตในการเป็นทหารมืออาชีพ และลักษณะเฉพาะตนของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ มีประโยชน์ต่อการเจรจาต่อรอง การยอมรับความเป็น “ตัวแทน” ในการเจรจาส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p>	<p>ความก้าวหน้าด้านวิชาชีพทหาร การทำหน้าที่ด้านการทูตสมัยเดินทางไปจีนและการเป็นตัวแทนผู้นำการเจรจาหยุดยิงบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น การมีอาเป็นหม่อมในเจ้าเพชรราชส่งผลบวกต่อการเจรจายุติข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น หาก เจ้าสุภานุวงศ์ ไม่มีความคุ้นเคยหรือรู้จักกันมาก่อนกับครอบครัวพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ การส่งมอบความสัมพันธ์นี้ไปสู่พลเอก สีสวาด แก้วบุณพันธ์ และผู้นำลาวระดับสูงอื่น ๆ ก็จะทำให้ขาดตัวเชื่อมที่สำคัญ</p> <p>พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนักประสานงาน คุณลักษณะคล้ายคุณสมบัตินักการทูตที่ดี สามารถประสานความไม่ลงตัวของหน่วยงานราชการไทยให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาข้อพิพาทฯ และได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรีไทยด้วย</p>

ความมั่นคงแห่งรัฐ ภูมูบ้าน (หรือหมู่บ้านจัดตั้ง^๕ รัฐกันชน) ตามตะเข็บชายแดนเป็นพื้นที่สำคัญ และมีความละเอียดอ่อนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นอย่างมากและอาจกระทบต่อการค้าชายแดน ได้ การเกิดข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า-บ่อแต่น สร้างบทเรียนทั้งด้านความขัดแย้งและสร้างบทเรียนความร่วมมือโดยในเวลาต่อมาทั้ง 2 ชาติอาศัยข้ออ้างที่ว่าฝ่ายผู้นำไทย-ลาวและรัฐบาลทั้งสองฝั่งโขง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งในระดับความใกล้ชิดทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์และมีความสัมพันธ์ทางการทูต (หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) ที่ดีต่อกัน การหยุดยิงถือเป็นผลลัพธ์ที่สำเร็จก้าวแรกของรัฐบาลทั้งสองชาติ ที่จะพัฒนาพื้นที่ชายแดนร่วมกันในฐานะบ้านพี่เมืองน้อง (หรือบ้านน้องเมืองพี่) ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการคมนาคมขนส่ง (ใครจะเป็นพี่หรือเป็นน้องก็สามารถร่วมมือกันและกันได้เสมอ) และจากตารางที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปสาระสำคัญจากตารางทั้ง 2 ข้อได้ว่าลักษณะเฉพาะตนของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และการเคยเป็นอดีตนายทหารคนสนิท (ทส.) ของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในช่วงเวลานี้เป็นยุคสมัยแห่งการแย่งชิงอำนาจในรัฐบาลและกองทัพ ระหว่างกลุ่ม จปร. 5 กับกลุ่ม จปร.7 (ซึ่งต่อมา พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในฐานะนายกรัฐมนตรี) เป็นช่วงเวลาที่เกิดสงครามบ้านร่มเกล้า ตัดสินใจเลือก พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นตัวแทนเจรจาหยุดยิงในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 และการหยุดยิงก็สำเร็จตามเป้าหมายและนำไปสู่การเจรจาอื่น ๆ ที่นำไปสู่สันติภาพต่อไป

References

- Adisorn Semyaem. 2010. "Khwam Samphan Thai-Lao Nai Chintaphap Khong Lao." [Thai-Lao Relations in the Imagery of Laos]. In *Ekkasan Prakop Kan Sammana Wichakan Pracham Pi 2553 Rueang Thai ASEAN Asia: Bon Kao Yang Su Khwam Samphan Phak Prachachon*. [Seminar Proceedings, Thailand, ASEAN, Asia: On the Steps towards Involvement of the People's Sector]. Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Bunyarak Ningsanon, Kasem Sanitwong, Sumet Tantivejkul, Phayap Phayomyon, Santi Bango, and Kitti Itthiwit. 1977. *Luthang Mai Nai Khwam Samphan Thang Setthakit Rawang Thai-Lao*. [The New Ways in Economic Relations between Thailand and Laos]. Bangkok: [EcoZen Organization]. (in Thai)
- Chamlong Phothong. 1989. *Kan Phatthana Khwam Samphan Thai-Lao*. [Improving of Thai-Lao Relations]. Bangkok: Royal Thai Army War College. (in Thai)
- Chan-orn Bongsebandhu-phubhakdi. 2000. "Kan Kae Panha Phromdaen Thang Bok Rawang Thai Lae Lao." [Land Border Settlement between Thailand and Laos]. Master's thesis, Department of International Relations, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chavanit Khanchanadecha. 1998. "Khwam Samphan Thai-Lao: Sueksa Botbat Phunam Thang Thahan Khong Kongthap Thai Kap Kan Phatthana Khwam Samphan Nai Choeng Khwamruammue Lang Korani Phiphat Ban Romklao Chonthueng Patchuban (Pho So 2531-2541)." [Thai-Laos Relations: A Case Study of the Role of the Thai Military Leadership in the Development of Cooperative Relations after the Rom Klao Dispute (1988-1998)]. Master's thesis, Command and General Staff College. (In Thai)
- Chinnawat Mandech. 2001. "Khwam Samphan Lao-Thai: Sueksa Phatthana Kan Nayobai Khong Lao Chak Pi Kho So 1975 Thueng Pi Kho So 2001." [Lao-Thai Relations: A Study of Lao's Policy Development from 1975 to 2001]. Master's thesis, Department of International Relations, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Djwandono, J. Soedjati, and Yong Mun Cheong. 1988. "The Military and Development in Southeast Asia: Perspectives from Observers and Practitioners." In *Soldiers and Stability in Southeast Asia*, edited by J. Soedjati Djwandono and Yong Mun Cheong, 3-14. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Hudson, Valerie M. 2008. "The History and Evolution of Foreign Policy Analysis." In *Foreign Policy:*

- Theories, Actors, Cases*, edited by Steve Smith, Amelia Hadfield and Tim Dunne, 13-34. Oxford: Oxford University Press.
- Khian Thirawit, Adisorn Semyaem, and Thantawan Manorom. 2001. *Khwan Samphan Thai-Lao Nai Saita Khon Lao*. [Thai-Laos Relations in the Eyes of Lao]. Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkon University. (in Thai)
- Lissak, Moshe. 1976. *Military Roles in Modernization: Civil-Military Relations in Thailand and Burma*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Mana Malaphet. 1994. "Kan Kha Chaidan Thai-Lao: Phanha Lae Thitthang." [Thai-Lao Border Trade: Problems and Prospects]. In *Kan Kha Chaidan*. [Border Trade], edited by Witthaya Sutcharitthanasarak and Chaba Chitprathum. Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Mitsamphan. 1989. *Phinong Thai-Lao: Saphap Khwan Pen Ma Khong Khwan Samphan*. [Thai-Laos Brotherhood: A History of Relations]. Si Sa Ket: Montri Sat Printing Office. (in Thai)
- Oldfield, David. 2003. *Khwan Samphan Rawang Thai Lae Lao Nai Yuk Songkhramyen Thotsawat 1950 - Kho So 1991*. [Relations between Thailand and Laos During the Cold War Era, 1950-1991]. Translated by Mattana Keskamol. Chonburi: Indochina Studies Center, Graduate School of Public Administration, Burapha University. (in Thai)
- Payan Eumsin. 2016. "Phawa Phunam Thahan Kap Kan Yuti Kan Surop Ban Romklao." [The Military Leadership and the End of the Rom Klao Battled]. Master's thesis, Department of International Relations, Faculty of Political Science, Chulalongkon University. (in Thai)
- Raschada Jiwalai. 1994. "Thai Foreign Policy toward Laos, 1975-1990." Ph.D. diss., University of Hawaii.
- Sasithorn O-Charoen. 2006. "Botbat Thang Kanmueang Khong Klum Thahan Nai Samai Ratthaban Phon-ek Prem Tinsulanonda Rawang Pho So 2523-2531." [Political Roles of Military Factions in the Period of General Prem Tinsulanonda's Government, 1980-1988]. Master's thesis, Department of History, Faculty of Arts, Chulalongkon University. (In Thai)
- Suchit Bunbongkarn. 1988. "The Military and Development for National Security in Thailand." In *Soldiers and Stability in Southeast Asia*, edited by J. Soedjati Djwandono and Yong Mun Cheong, 133-162. Singapore: Regional Strategic Studies Programme, Institute of Southeast Asian Studies.
- Suphot Dantrakun. 1988. *Panha Ban Romklao Rue Botaen Thi Yang Mai Yutti*. [The Problem

- of Ban Rom Klao or Bo Taen Is Not Yet Resolved]. Bangkok: Borisat Nangsue Lainam Printing Office. (In Thai)
- Surachai Sirikrai. 1984. *Sahet Khong Kan Krathop Krathang Tam Phromdaen Thai-Lao: 1675-1981*. [The Cause of Long-Standing Friction along the Thai-Laos Border Line, 1675-1981: Rai Ngan Karn Wijai]. Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkon University. (In Thai)
- Surachart Bamrungsuk. 2002. "Thailand: Military Professionalism at the Crossroads." In *Military Professionalism in Asia: Conceptual and Empirical Perspectives*, edited by Muthiah Alagappa. Honolulu: East-West Center.
- Suwit Thirasatwat. 2010. *Bueang Luek Kan Sia Dindaen Lae Panha Prasat Phra Wihan Chak Ro So 112 Thueng Patchuban*. [Deep Insights into the Loss of Territory and the Problem of the Temple of the Preah Vihear, Rattanakosin Era 112 to the Present]. Bangkok: The Historical Society. (In Thai)
- . 2009. *Chakkrawatniyom Nuea Maenam Khong*. [Imperialism over the Mekong River]. Bangkok: Matichon Publisher. (In Thai)
- Thailand. Ministry of Foreign Affairs. 1984. *Wiwatthanakan Khwam Samphan Thai-Lao*. [Evolution of Thai-Lao Relations]. Bangkok: Rithisri Printing Office. (in Thai)
- Thamrongsak Petchlertanan. 2009. *Sayam Prathet Thai Kap "Dindaen" Nai Kamphucha Lae Lao*. [Siam-Thailand and "Territories" in Cambodia and Laos]. Bangkok: Toyota Thailand Foundation. (In Thai)
- Theem-ngan Karnmueang. 1996. *Phon-ek Chawalit Yongchaiyut: Poet Banthuek Kan Doenthang Kwa Song Saen Kilomet Su Yutthakan Rop Taekhak*. [General Chavalit Yongchaiyudh: Reveals the Record of the Two Hundred over Thousand Kilometers Journey to the Decisive Battle]. Bangkok: Wan Chana Publisher. (in Thai)
- Ukrist Pathmanand, ed. 1988. *Kan Aphiprai Rueang Panha Kan Cheracha Thai-Lao Na Hong Prachum Malai Huvanan Khana Ratthasat Chulalongkorn Mahawitthayalai Wanhi 10 Minakhom 2531*. [Panel Discussion of Thai-Laos Negotiations at the Malai Huvanan Meeting Room, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, 10 March 1988]. Bangkok: Institute of Security and International Studies, Chulalongkorn University; Social Sciences Association of Thailand. (in Thai)

- Virat Ruampongpatana. 1988. "Panha Khwamkhatyaeng Thai-Lao Nai Chuang Pi Pho So 2518-Patchuban." [Thai-Lao Conflicts from 1975 to the Present]. Master's thesis, Department of International Relations, Faculty of Political Science, Chulalongkon University. (in Thai)
- Wong Phonnikon. 1988. *Phu Kham Khong Yam Rung Arun: Banthuek Bueanglang Kan Yutti Songkhram Thai-Lao*. [The Man Who Crossed the Mekong at Dawn: A Memoir of the End of the Thai-Laos Conflict]. Bangkok: Prasan Printing Ltd. (in Thai)
- Yotthong Thapthiomai. 1988. *3,000 Lan Bat Thi Banromklao : Bueanglang Khwamkhatyaeng Rawang Thai-Lao*. [3,000 Million Baht at Ban Rom Klao: What Was behind the Conflicts between Thailand-Laos]. Bangkok: Panyachon Publisher. (in Thai)